

9
FIRMITAS PROPHETICI SERMONIS

CONCIO PRO TERMINO

HABITA IN

Hebrew Catechism

ÆDE B. MARIE VIRGINIS

4

CORAM

ACADEMIA OXONIENSI,

QUINTO KALENDAS MAII

ANNO REDEMPTIONIS MDCCLVI.

1c
A PHILIPPO BARTON S.T.B.
NUPER COLL. NOV. SOC.

VICE-CANCELLARII ET COLL. PRÆFECTORUM
JUSSU IMPRESSA.

Τίς ἐκ ἀλήθειαν ὁμολογήσῃ ἀν τῇ περὶ ἥσεως, ὅτι
μάταιον ἐναργῶς ἔσται μονονεχὶ φωνὴν ἀφίεντων, ὅτι
δὴ θεῶν δύναμις, ἀλλ' ἐκ ἀνθρωπείᾳ φύσει ἦν, ἡ ταῦ-
τα, τῶτον ἐσόμενα ὁ τρόπον, περὶ τῆς ἡμέρας Ἰουλι-
αῖ, περὶ φησὶν τε, καὶ ἔργοις ὁμιτελείουσι;

EUSEB. Præp. Evang. I. 3.

O X O N I I,

E TYPOGRAPHEO CLARENDONIANO,

M DCC LVII.

Imprimatur,

THO. RANDOLPH,

Vice-Can. Oxon.

Jan. 24. 1757.

2 P E T. I. 19.

ΚΑΙ ΕΧΟΜΕΝ ΒΕΒΑΙΟΤΕΡΟΝ ΤΟΝ ΠΡΟ-
ΦΗΤΙΚΟΝ ΛΟΓΟΝ, Ω ΚΑΛΩΣ ΠΟΙΕΙΤΕ
ΠΡΟΣΕΧΟΝΤΕΣ.

ET HABEMUS FIRMIOREM PROPHE-
TICUM SERMONEM, CUI BENE FA-
CITIS ATTENDENTES.

QUOD Paulo in Epistolis scribendis
solenne erat, idem Petro quoque vi-
demus usu venisse; ut statim a fide
Christiana exorsus, jactisque in ea o-
rationis fundamentis, auspiciatius quodammodo
ad mores deinde & officia transfiret. Quibus enim
de tota Evangelii ratione nondum erat constitu-
tum, eos frustra se de rebus singulis appellaturos
videbant: adeoque fere propugnanda Christi
auctoritate inchoant sermonem, quem bene vi-
vendi præceptis & suasoriis claudunt.

Quod cum in ipso ingressu superioris Episto-
læ diligenter Petrus fecisset, tum multo magis in
hac secunda, providens atque præsentiens "quod

A

"velox

“velox esset depositio tabernaculi sui, justum arbitratum est etiam scientes & confirmatos in veritate suscitare in commonitione; ut haberent post obitum suum, ut horum omnium mentionem facerent.” Revocat ergo iis in memoriam, aliis prorsus Evangelium Dei, quam Mythologiam Gentilem fundamentis inniti; non se fabula belle conficta deceptum potestatem iis Christi & adventum nuntiasse; sed quam ipse auribus oculisque usurpasset majestatem, & fulgore mirabili agnitam, & voce non humana promulgatam, eandem iis testem certissimum auctoremque declarasse. Argumentum in ipsos sensus & duos quidem pariter incurrens! quasi vero in hoc parum esset praesidii, ut vincat tandem & extorqueat Jesum esse “filium Dei dilectum,” alio porro armorum genere pugnat, praedictionibus nimirum sacris eventum suum & consummationem supremam in Christi persona aliquando consecutis. “Habemus etiam firmiorem Propheticum sermonem, cui bene facitis attendentes.”

QUOD quidem argumentum dicendi haud sane vereretur, ne aut auribus vestris ingratum, aut etiam indignum delegerim, si Prophetiarum vim atque rationem universam, pro rei ipsius amplitudine, exprimere vobis oratione, & repraesentare dicendo possem. Etenim, si crebra hoc ex loco Evangelicorum praeceptorum commemoratio

ratio

ratio eo spectat, ut in officio contineamur; haud minus profuerit ad fidem integram & illaeram servandam, subinde testimoniorum admoneri quibus veritas quæ est in Christo stabilitur: siquidem eam quoque subdolis noster hostis omni astutia evertit atque infirmat; imo eorum maxime labefactat propositum, quorum vacillare sententiam senserit, acerrimos virtutis stimulos gnarus languere, quoties assensio religiosa elabi occiperit. Eos autem, quibus custodia quædam & quasi vigilia religionis traditur, ad quos pertinet aliorum admonitio & confirmatio, præcipue decebit ad "fundamenta & sigilla Dei" crebro respicere, &, tam in se ipsis quam in aliis, non minus fidei quam morum *χάρισμα ἀναζωοποιῶν*: iis præsertim temporibus natos, quibus & Christiani nominis inimici omnibus miraculis aut vaticiniis omni prorsus fide interdicunt; & qui se defensores videri volunt malo nonnunquam religionis ingeniosi sunt, dum capita defensionis suæ ex quovis potius fonte, quam Evangelii simplicitate, curant depromere.

"CÆTERUM haud ita a principio fuit;" neque nunc sapere ultra Christum atque Apostolos ejus necesse est, qui totius hujus argumenti sedem in miraculis & vaticiniis jamdudum collocarunt. Hæc est vera illa & germana "demonstratio, *δεδειγμένους καὶ ἀναζωοποιῶν*," qua effi-

citur, "ut fides vestra non consistat in sapientia hominum, sed in potentia Dei." Cæteræ autem religionis defensiones, quas ingenii humani subtilitas excogitaverit, neque semper satis firmæ sunt; &, si demus esse validissimas, tamen nec animi, nec otii cujusvis est eas intelligere; &, quod in hac re maximum est, auctorem desiderant. At hisce duobus causæ firmamenti nihil deest ad quemvis intellectum movendum, qui quidem argumento pervius sit & penetrabilis. Nam & ad studia hominum excitanda mirifice comparata sunt, & brevissimo compendio id quod volunt efficiunt; tum vero omnium ordinum & personarum sunt, imperitis non obscura, doctis imprimis probabilia. Ex infima enim facie populi quemvis erue: huic alterum ex ipsius philosophiæ cathedris adjunge: uterque statim fatebitur id quod Nicodemus, homo non mediocriter doctus, professus est; "Scimus, Domine, te à Deo venisse præceptorem; nemo enim potest hæc signa edere, quæ tu edis, nisi Deus sit cum eo." Sive ergo fideles confirmandi sunt, habemus defensionem certam, gravem, sinceram, ab ipso Christo & Apostolis ejus frequentatam; siue homines profani coarguendi, adfunt ejusmodi testimonia quibus maxime possint refelli, quibusque si minus crediderint, aliis quibusvis frustra illos simus aggressuri. Non enim,
quod

quod argumentum e miraculis & prædictionibus
petitum futile prorsus & infirmum existimarent;
non ideo, quicquid præ se ferant, fidei Christia-
næ nuncium remiserunt; sed quod ferendis sus-
picionibus & scrupulis injiciendis veram eorum
historiam quadantenus sibi visi sunt labefactare
& convellere. Nam si largiatur ipsis Deus, ut
suo arbitrio rem agant, testesque revelationis ido-
neos ex ingenio suo deponant, ecquid iis prius
meliusve succurrat, quam ut nova protinus mi-
racula, novas rerum futurarum prædictiones ef-
flagitent? Hæc esse indubitata veritatis criteria
una atque eadem ubique est consentientis naturæ
vox; adeoque in celebri Christi Parabola dives
iste Lazarus à mortuis remitti postulat, fratrum
suorum admonitorem, “ne ipsi quoque venirent
“in locum tormenti;” id est, naturæ ordinem
neque satis gravi ex causa, tum frustra & inuti-
liter violari: nam si miraculis res transigi potuis-
set, eorum copiam satis amplam apud Moysen &
Prophetas invenissent. Non itaque miracula sim-
pliciter, sed antiqua tantum & aliena aspernatur
superbiæ mortalis impotentia: quod recens, quod
in nostram singulorum gratiam factum sit, re-
quirimus; illud quoque, cum novitatis gratia
defloruerit, pro veteri & obsoleto pariter habitu-
ri. Quæ cum ita sint, cum ea vel inimicis con-
sistentibus harum probationum sit ratio, quæ sem-
per,

per, quæ apud omnes, quæ ubique valuerit: ad subtiliores quasdam disputationes confugere haud necesse erit, ei præsertim religioni, quæ compendio imprimis studet, quamque Græcis juxta & Judæis, doctis & indoctis, Deus optimus maximus voluit commendari.

NEQUIS porro miretur toties à me factam miraculorum mentionem, cum in clausula Divi Petri sola vaticinia memorentur, sciat illud aliter fieri vix potuisse, cum propter harum probationum affinitatem, quarum utriusque eadem fere est vis atque indoles; tum etiam quia perccebit quædam apud multos opinio, illarum inter se contentionem ab ipso Apostolo institui, imo anteferri prorsus alteram alteri, & prædictionibus sacris plus fidei auctoritatisque, quam miraculis, tribui. Quod cum primâ facie sonant quidem Apostoli verba, avide hunc sensum arripuerunt, quibus cordi est Evangelii vim & robur imminuere; & interea satis astute contendunt, religionem habere illud validissimum, quod a se ipsis facillime dissolvi posse confidunt. At cavendæ sunt istæ insidiæ; metuenda hominum simulatio, Prophetiam in illud auctoritatis fastigium evehentium, unde non modo graviore casu dejecta affligatur, sed & miracula quoque impulsu suo obterat, & eadem strage involvat.

FACTURI itaque operæ pretium videmur, si veram hoc in loco Apostoli mentem & consilium ullatenus assequi & oratione complecti poterimus. Ingredientibus autem hanc quæstionem illud omnino fatendum est (si hoc unice quærat, utrum sit rei futuræ certius indicium? si illud hic loci agat Petrus, quod in capite extremo prorsus agit, ut demonstret “Dominum non tardare promissionem, venturum ejus diem,” absolutam iri “pollicitationem adventus sui”) hujusce veritatis Prophetiam non modo validissimum testem esse, sed & solum; miracula seorsim spectata adeo non certas esse demonstrationes, ut nullæ sint. Atque huic quidem interpretationi, cum docta sit & acuta in primis, faciunt perverse qui opponunt, prædictiones de altero Christi adventu adhuc expectare terminum suum; quæcunque autem Prophetiæ vis sit, illam omnem iis solis vaticiniis competere, quæ exitus suos pridem habuerunt. Quod tamen longe secus est. Quæ enim est ista, aut quo tandem erumpet, incredulitatis cæcissimæ obstinatio, si non vident duplicem esse rationem, qua, licet prædicta nondum evenerint, vaticinia tamen verum oraculorum pondus, & perfecto proximum, habitura sunt? Quas enim præsignificationes vates sacri miraculis editis munierunt, earum non laborabit fides, quamvis claudicaverit consum-

consummatio: & quo in corpore Prophetiarum plurimas comprobavit eventus, de aliis non est ut dubitari possit, quæ metam suam etiamnum præstolantur. Certum incerti, impletum nondum impleti, sponsor erit & vindex. Venturum ergo Christum ex eo recte colligi potuit, quod ipse se venturum promiserat, qui multa quæ dixit mirabilia factorum magnitudine æquavit, & cuius prædictiones pleræque exitus suos habuerunt illustres, nullæ contrarios.

SIN autem, quod vero videtur similius, in eo Petri vertitur oratio, ut Christi divinitatem adstruat & confirmet; hac quidem in parte vix est ut sermonem Propheticum miraculorum auctoritati prætulerit. Ut largiamur enim (quod sane concedi potest) fieri posse, ut quosdam (doctos præsertim, & vergente jam ad senium mundo, & a plerisque vaticiniis velo obscuritatis detracto) magis percellant, assensionemque facilius impetrent, prædictiones, quarum fidem liberatam ipsi vident, quam miracula quæ fando acceperunt; adeoque ut hoc interdum argumentum altero plus valeat, pro vario hominum & sæculorum ingenio: ut tamen istud Petrus simpliciter & toto genere affirmaverit, cum se præsertim aut æquales suos respiceret, atque hoc maxime in loco, cuius orationis ejus filum diligenter consideranti incredibili proximum videbitur. Quid enim?

In

In versiculis, qui huic Prophetiæ laudationi proxime adhærent, novissime miraculum ingens, aut potius seriem miraculorum, memoraverat, cujus ipse testis oculatus & auritus, nec tamen solus, exstitisset. Expendite Dominicæ transfigurationis historiam; cognoscite, fierine potuit, ut tres qui adessent Apostoli, eodem temporis momento, oculis pariter auribusque caperentur? Ecquid hic hærendum erat? Ecquis dubitationi locus, quam non statim obrueret ipsius ostenti claritas & evidentia? Nam frigidissimum istud commentum nihil moror; Petrum nimirum vocem è nube delatam pro nescio qua Bath-Kol habuisse, quod genus oraculi in infimo Prophetiarum gradu collocant doctores Judaici. Ista enim, ex Rabbīnorum sententia, vel figmento potius, Hypothesis & verbis Petri repugnat, summa cum fiducia tanquam de re cognita & explorata loquentis; & quod in causas explicante turpissimum est, totam rem non attingit; ut enim vocis mirandæ, qualemcunque potest, rationem reddat, at candorem & fulgorem ἡλιουδῆ, tum Mo-
sis etiam & Eliæ conspectum, tanquam res intactas & inexplicabiles relinquit. Restat ergo querendum, non dico, an tam vera verior, sed an re tam clara & perspecta clarior & perspectior alia potuerit existere? Potueritne ipsi Petro certius persuaderi, respondisse vel luculentissimæ

prædictioni eventum fuit, quam erat illi persuasum ea reapse extitisse, quæ suis auribus oculisque usurpasset? At illud ne de Petri quidem discipulis dici potest. Ostento enim transfigurationis credebant ex trium æqualium suorum testimonio, quorum de fide & veritate honorificentissime sentiebant: vaticinia autem vel fuisse prorsus ulla, nisi ex testimonio humano, unde rescissent?

Quod ergo vere dici vix potuit, ista præsertim ætate, prædictionibus sacris magis esse credendum quam miraculis, illud, opinor, Petrus non sensit; etiamsi verissime dici posset, ut mihi quidem videtur, minime dicturus, utpote a scopo ejus & consilio prorsus alienum. Cur enim, dum mortis appropinquantis intuitu in cygnea hac cantione fidem suorum & spem confirmare studeret, argumentorum suorum pondus ipse elevaret? Cur alterum esse altero levius & infirmius innueret? Inter cæteras quippe humani ingenii imbecillitates hoc insigne est vitium, ut haud facile homines magnum esse credant, quicquid altero minus sit. Hoc in quotidiana vitæ ratione cernitur, hoc in omni officiorum genere, tum maxime in iis quæ vocantur positiva: nequis miretur in pensandis & æstimandis argumentis idem obtinere. Firmamenta igitur & propugnacula, quibus fidei Christianæ incolumitas continetur,

netur, inter se committere & velut adversis frontibus opponere, malevolam potius increduli astutiam sapit, quam servi fidelis & sobrii pietatem & prudentiam.

At vero, nisi hoc dixerit Petrus, gravio- rem esse Prophetiarum quam miraculorum auctoritatem, quid tandem sensit, aut voluit? Cui quidem quaestioni, quod in his rebus fieri amat, aliter ab aliis satisfactum est. Si dicerem nullam hic omnino collationem institui, sed comparandi gradu intendi tantum vocis simplicis significationem, possem me tum Græci sermonis analogia tueri, tum Bezae, interpretis non indocti, auctoritate; quo vertente, vox *βεβαιότερον* "firmissimum" sonat. Cui hoc non satis placet, si omnino aliquid requirat contrarium, cui sermo Propheticus opponatur; poterit non incommode ita accipere, ut firmior dicatur Mythologia gentili, "*μύθοις στοιχειωμένοις*" istis, quos per totam argumenti seriem respexisse Petrum manifestum est. Verum, ut ingenue tandem dicam quod sentio, mihi videtur Apostolus neque miracula, neque quidvis aliud, cum sermone Prophetico, sed ipsum secum componere, status ejus diversos & tempora contemplan-; unde ita rationem facile concludit: Prophetiae auctoritatem, quae semper fuisset maxima, saeculo demum Apostolico altius ascendisse, utpote Christi adventu in summa jam

evidentiæ luce & claritate constitutæ. Quod quidem verissime dici non una ratione apparet. Quæ enim ferebantur de Messia vaticinia, non iis modo, quæ Servatori nostro humanitus acciderunt, adimpleta erant & confirmata; sed iis etiam, illustriorem in modum, quæ præter naturæ vim atque ordinem eidem obtigerunt, tanta sane & tam miranda, ut solus ea præsentire potuerit qui potuit solus ad effectum perducere. Horum autem sensuum aut utrumque, aut saltem alterum, loco huic vexatissimo convenire, vel speciale illud, quod respicit Petrus, vaticinium satis declarat: ex eorum enim genere est, quibus Christi præsentia lucem & eventum attulit, & ostento insuper mirabili divinitus comprobatum est. Notus vobis est in Prophetico genere Psalmus secundus: qui cum in eo fere totus versetur, ut Christi gloriam & imperium prænunciet, merum denique sublimiore ejus sensu Messiam spiret, eum in animo habuit Petrus, atque hanc maxime ejus particulam: “Decretum enarraturus sum: Jehova dixit mihi, filius meus es, ego hodie genui te.” Cui quidem oraculo ad veritatem nihil defuit tunc, cum primum ederetur, ad lucem & evidentiam haud parum: at tum demum extra controversiæ aleam positum est, tum seipso clarius & illustrius fieri cæpit, cum multis magnificisque operibus se veram esse

Dei

Dei sobolem Jesus demonstrasset, & vox insuper mirabilis, Davidicæ planè germana, è cælo esset audita: “Hic est filius ille meus, dilectus meus, “in quo acquiesco.” Sumpta itaque ex hoc singulari vaticinio occasione, de toto corpore Prophetiarum merito confirmat Apostolus. “Habemus firmiorem” nunc, quam olim, “Propheticum sermonem:” Si enim jure optimo Prophetarum prædictiones semper venerati estis, at nunc maxime veneremini, cum iis eventa rerum responderint & congruerint. Si Prophetiam nudam, inermem, solitariam summi semper fecistis, at nunc tanto magis eam suspicite, quanto miraculorum subsidiis augetur & munitur magis.

VIDEOR mihi veram hujus loci sententiam exposuisse; illud certe omnium consensu è verbis Apostoli elicitur, magnam esse Prophetiarum vim in utramque partem, sive fidei roborandæ, sive spei excitandæ & erigendæ; vel quod eodem redit, de Christi & Christianæ Religionis divinitate, persuasionem firmam, stabilem & constantem inducunt. — Cujus quidem evidentiae propriam naturam atque indolem si cui porro libet curiosius rimari, geminam esse ejus inveniet quæ ex miraculis oritur, & per omnia simillimam: eundem utrinque sanitatis habitum, eundem faciem & colorem certitudinis deprehendet. Non modo idem agunt, eodem spectant, sed eadem prorsus

prorsus ratione ad eandem metam perveniunt; bijugum aut fratrum ritu amicissime conspirantia, tantum abest ut rivalium more inter se debeant componi. Quod ut demonstretur apertius, cedo mihi aliquam miraculi definitionem, cedo Lockianam, cedo quamvis aliam; nulla, ut opinor, ostendetur, quæ non vaticinio pariter (vaticinium intelligo omnibus numeris adimpletum) congruat, suaque formula includat. Sunt quippe revera duæ species coordinatæ, eidem generi proxime subjectæ; quarum altera miracula facti, (si scholastice loquentem pati possitis) altera miracula dicti complectitur. Quorum neutrum cum humanæ facultatis sit, ambo nuntiant & demonstrant Deum, pari cum evidentia, ratione non dispari, hinc potestatem humana majorem, illinc sapientiam indicantia.

QUÆ autem novissime nominavi dicti miracula, ea quoque non absurde in duas species tribui posse videntur: Locum quippe sibi inter miracula dari postulant non modo prædictiones, sed etiam historiæ sacræ. In ista enim novitate literarum, vel potius in istis tenebris, cum omnia fere præteritorum vestigia evanuisent, haud fieri potuit absque ope divina ut memoriæ rerum conservarentur; ejusdem erat sapientiæ anteacta repræsentare, cujus futura præsentire, & quod de Prophetia Petrus, idem Historiæ compete-
ut

ut "lucerna" esset "lucens in caliginoso loco." Quantillum enim ex veritate conservare posset traditio non scripta, satis declarat profanæ Historiæ futilitas, & de originibus rerum cæcitas gentium miserrima, apud quas, nequid de fabulis earum vanissimis dicam, ne unus unquam inventus est vel Historicus, vel Philosophus, qui, id quod facillimum videatur, extricare potuit, mundi de nihilo formationem. Quod si nos meliore conditione atque isti sumus, illud omne sacris historiis divinitus inspiratis debetur, quas ideo inter divinæ sapientiæ miracula merito appendimus atque annumeramus, tanquam humanas vires & ingenium longe supergressas. Nec alia Dei ipsius mens est apud Isaiam, ubi tria hæc appellat, prædictiones nimirum & historias sacras una cum miraculis, tanquam certissimos simul majestatis suæ testes, & Idolorum impotentiae & vanitatis. "Producite causam vestram" ait Jehovah; "admove te firmamenta vestra," ait "Rex Jacobi — Præterita indicate mihi — aut eventura pronuntiate mihi. Indicate quæ eventura sunt in posterum, ut cognoscamus vos esse Deos; etiam benefacite, aut malefacite, ut obstupescamus videntes pariter." (Isai. XLI. 21, &c.)

QUA ergo ratione potentiam Dei miracula demonstrant, eadem sapientiam ejus indicant
Prædic-

Prædictiones; ambo quoties exstiterint, toties se rebus humanis Deum interponere abunde testantur; Quid ergo cunctamur? An donec manum ejus ipsissimam porrectam viderimus, aut vocem fulminantem audierimus, expectandum est? At hæc jamdudum tantum non videntur, tantum non audiuntur.

MAGNUM ergo aliquid & validum habet incredulitas, quod tantæ Prophetici sermonis auctoritati opponat. Credo sane: aiunt, aut potius mussitant prædictiones sacras post eventum confictas esse. O miram vim veritatis, quæ in se contra inimicorum impetus tuetur, ut ab ipsis quoque invitis & nescientibus erumpat! Faten-
tur nimirum ita cum vaticiniis sacris eventa rerum consentire, ut aliter se expedire non possint, quam suspitione injicienda, cui ne ipsi quidem credunt, & quam diluit statim universarum gentium & sæculorum consensio.

AT vero nonnullorum oraculorum consummatio omnino desideratur, quibus nondum ullo modo satisfieri & responderi clamant; illud fortasse præscientiæ divinæ vitio vertentes, in quo ignorantiam & imperitiam humanam honestius incusarent. Nam neque omnia rerum eventa in Historiæ monumentis conservantur, & facile est ut in applicandis iis ad Prophetias cæcutiamus, unde sequitur fieri posse, ut metam suam attigerint

rint vaticinia, quorum tamen expletio nostræ observationis aciem effugerit.—Deinde quædam fatemur adhuc exspectare terminum suum in arcanis Dei decretis etiamnum reposita; qualia sunt de altero Messiae adventu, Reip. Judæorum instauratione, & plena gentium conversione. Absit sane ut divinorum consiliorum comprehensionem ulla temporum circumscriptione metiamur; quæ se per omnem ævi immensitatem exporrigunt, altero demum atque altero sæculo, prout infinitæ sapientiæ visum fuerit, in lucem emeritura. Videtur enim, tanquam in vasto diuturnitatis spatio, prædictionum sementem non parca manu Providentia fecisse, quarum aliæ festinatius, aliæ serius ad fructum perducerentur: Debet tempus, velut ager fecundus, reddetque ingens depositum; suam cuique tempestivitatē & maturitatem dabit; pariet aliquando, quod jamdiu parturit; veniet quem venire oportet, & hæc omnia finem sortientur. Et quidem, ne quorundam vaticiniorum exitus maturius justo expectaretur, ipsi Prophetæ priores caverunt, significando “adhuc visionem esse in dies, adhuc visum esse procul;” iisdem tamen edicentibus, “apparebit in finem & non mentietur: si moram fecerit, exspecta illam, quia veniendo veniet & non tardabit:” quemadmodum Dominus quoque testatur, “ea quæ de se” scripta essent, “finem habere.”

Hujusmodi interea prædictiones, quarum adhuc desideratur complementum, argumentorum loco ad probandam religionis veritatem minime urgeamus: credimus quidem iis juxta ac cæteris, quas consummatione maturuisse videmus, idque jure optimo; non enim nimium Deo tribuere videmur, si quem in rebus multis magnisque veracem cognovimus, eundem in re minus explorata sui similem fore speramus.

At quoniam nonnullas prædictiones cunctanter & pede claudo eventus consequitur, inde arrepta est occasio de cæteris quoque dubitandi; quasi ab initio temere & inconsulto prolatis, dies tandem, & fors, & ingenium hominum, potius quam res ipsa, speciosam quandam & probabilem interpretationem circumdedit. Magna scilicet in Epicuri schola dominatrix est fortuna; collisione atomorum rerum Universitatem effingit, concursu eventuum explet vaticinia. At istiusmodi suspicio ne in eas quidem Prophetias cadit, quæ verbis indefinitis, vagis, generalibus enunciantur, & potius universam rei præsignificatæ naturam adumbrant, quam partes ejus minutiores figillatim commemorant. Nam in his etiam fere apparent atque extant eminentia quædam signa, aliqua rerum circumstantium notatio, aliqua specialium descriptio, quibus post eventum veritas oraculi plane confirmaretur, nec præ-

prædicta tantum evenisse, sed quæ eventura essent prædici liqueret. Quid itaque clariiores memorem prædictiones, quæ in enumeratione singularium fere totæ occupantur? Quorum loci, & tempora, causæ, occasiones, instrumenta, personæ, cum omni adjunctorum apparatu, signate exprimuntur? Quid insigne illud vaticinium Danielis de adventu Messiae & Hierosolymarum excidio? aut Jeremiæ de everfione Babylonis & restitutione Judæorum? Nonne ipsum annorum numerum ita definitum & plane circumscriptum habuerunt, ut non liceret eventui vel latum unguem ab eo discedere? Ecquid in novissima illa Hierosolymarum ruina & vastitate, ecquid in Christi rebus gestis & Historia, paulo accidit singularius, quod non Prophetæ sacri priores significaverint? adeo ut, si prædictiones huc pertinentes in unum quis colligat, non tam ventura præmonstrantium, quam præterita referentium speciem habituræ sint. Quid? Isaia ista de Cyro & rebus Cyri vaticinia? Casum, an consilium sapiunt? Primum illud haud parvum, liberatos fore Judæos, qui nondum essent captivi; templum instauratum, quod nondum esset dirutum: deinde non regi Babylonio, vel Assyrio, quorum tunc summæ opes essent, hanc gratiam debituros, sed patrono eorum nomen fore Cyrum, appellationem Perficam, gentis tum

obscure agentis, & a Judæa longe remotæ; vocem adeo non Hebræis cognitam, ut, si quibusdam historicis fidendum, ne apud Persas quidem regium cognomen, aut familiarum beatorum fuerit, sed infanti exposito a pastoribus inditum: hunc porro Judæorum vindicem victoriis fore insignem, gentes debellaturum, Ægyptios nominatim & Æthiopas & Sabæos. Hæc omnia ut de eodem viro prædicta, annis demum centum & septuaginta elapsis, in unum & eundem caderent, haud credo, fortuita eventorum concursio, at solus efficere potuit idem imperiorum arbiter, & inspirationis pater. Denique, (ut quod vanissime objectum est, aliquando dimittam) quid, cum miraculis quoque proprie dictis in eodem subjecto cum vaticiniis convenit? Cum, quod aliquoties factum est, uti in conceptione & resurrectione Christi, operibusque non humanæ fortis ab eodem editis, obtigerint prodigia vaticiniis prænunciata? An hæc quoque fortunæ lufibus in diuturnitate temporis imputanda? At, cætera ut possent omnia, miracula certe dies & casus nunquam efficient.

NOLIM in re sacra ingenio temere indulgere, nolim cuivis argumento, præsertim religioni vindicandæ adhibito, illud oneris imponere, cui ferendo impar sit; ne viris profanis ipsa religio ob imperitam defensionem ludibrium debeat. Sed
mihi

mihi quidem ex animo exuri nunquam potest, etiam si alia quæ abunde suppetunt adminicula deficerent, fidem nostram sanctissimam solis prædictionibus sacris firmissime staturam. Detur modo, quod nemo unquam sanus negaverit, iis temporibus edita esse vaticinia, quæ ipsa præ se ferunt, & quorum signa habent expressa & quasi inusta, cætera nullo negotio consecutura videntur. Nam consummationes horum vaticiniorum innumeras abunde suppeditabit omnium gentium Historia; quot vero prædictiones liquido adimpletas habebimus, totidem protinus exsurgent divinæ inspirationis indicia. Quod si vicerimus Scripturam, qua parte Prophetica est, divinitus esse inspiratam, hoc ipsum magno erit argumento eandem instinctus cælestis haud exfortem esse, qua parte didactica est, vel historica; siquidem pars ejus bene magna ab ipsis Prophetis conscripta sit. Quos enim scriptores ventura vere præmonstrasse cognovimus, eorum meras narrationes si falsi insimulemus, nonne iniquissimi simus divinorum munerum æstimatores? Quomodo autem credibile est, ea vatibus revelaturum fuisse Spiritum cælestem, quæ adeo remota essent ab usu & scientia communi; commissurum autem, ut in officiis tradendis labi, decipi, errare possent; quæ ut accurate docerentur, tanto magis ad salutem humanam, commodumque pertineret?

Quis

Quis igitur paulo cordatior, cui exploratum erit Cyri acta & triumphos prænunciasse Isaïam, aut de strage Assyriorum mirabili, aut de vita Hezekiæ divinitus prorogata, aut de umbræ solaris retrocessione, eodem auctore memoratis, dubitare auserit, vel etiam assensionem plenissimam tantillum sustinere? Probato autem, a Deo, qui neque decipitur nec decipit, dictari Scripturas, sequitur esse veraces; vera autem omnia quæ ibidem narrantur, in primis miracula. Atque hac tandem ratione vaticinia sacra & miraculis fidem faciunt, & sibi.

VIDETIS in hoc genere quantillum id sit quod sumitur, ætas solummodo Prophetarum, oracula mature edita; vere enim, mirifice, divine, edita, omnia omnium populorum monumenta demonstrant. Atque hac quidem in causa vitatur iniquissima illa suspicio, quam homines ultra Pyrrhonem Sceptici de miraculis sacris iniecerunt; nescio qua pactione transegisse inter se agentes & patientes, ut ea fieri simularent; deinde testes conductos, qui falsa pro veris traderent. Hoc telum ita conjectum, in miraculis quoque, animum potius nocendi declarat, quam vim ullam intentat; quorum plurima non crimine solum isto, sed suspitione etiam turpissima facile liberantur: tum maxime, si sermonem Propheticum quærat lādere, solido & inviolabili offendet.

offendet. Non enim hoc mirabile est, editis
fuisse prædictiones; sed nunquam sefellisse, id
demonstrat mirabile. Jam vero eventa rerum
vaticiniis respondisse non ipsis Prophetis de se
prædicantibus, neque sociis eorum credimus,
sed infinitæ prope scriptorum turbæ, aliis genti-
bus & sæculis, aliis linguis & moribus, aliis de-
mum sacris & opinionibus utentium; quorum
pars bene magna vates Hebræos ne de nomine
quidem cognoverunt. Hi inscii & imprudentes
testimonium Prophetis locupletissimum præbent,
quibuscum quæ demum illis conspiratio aut coi-
tio potuit intercedere? Quibus artibus impulit
Isaias Xenophontem, aut Daniel Arrianum, aut
Evangelistæ Josephum, ut Cyri, Alexandri, Titi
rebus gestis memorandis, divinorum oraculorum
veritatem simul assererent & confirmarent?

IPSUM denique orbem terrarum, urbium
& nationum vices, conversiones imperiorum re-
spicite; Quid Tyrus & Babylon? Quid Judæi
& Ishmaelitæ? Nonne fatidicum Dei spiritum
vel ad hunc temporis articulum testantur; dum
tacent, clamant?

ET de miraculis quidem dictum est; "Beati
qui non viderunt & tamen crediderunt;" Ipsi
tamen vaticiniorum fidem liberatam videmus, &
talibus quidem eventis, quæ ultro se nobis inge-
runt, in ipsos nolentium sensus oculosque incur-
runt;

sunt: quibus haud credere, cujus tandem est ver-
cordiæ, cujus erit condemnationis? Habemus
nos tanto intervallo posteri etiam "firmiorem,"
quam erat Petri ipsius ætate, "Propheticum ser-
monem." Quæ cætera corrumpit Dies, huic
vigorem & maturitatem dedit. Huic ergo dili-
genter attendamus, huic immoremur; hunc
nunquam e conspectu dimittamus, aut ex ani-
mis excidere patiamur. Cæteris, quæ ab huma-
na inventione sunt, argumentis ita utamur, ut
nunquam ea, quæ Dei ipsius gratia suppeditavit,
videamur aspernari. Monstro vobis campum o-
regium in quo industriam experiamini; aliquid
forte eruetis & extricabitis, quod e re comuni
sit, aut universæ Prophetiæ vi & ratione clarius
explicanda, aut singularum saltem prædictionum.
Neque facile ullum literarum genus aut jucun-
dus, aut homine Christiano & ingenuo dignius
reperietis, quam divinæ Providentiæ eam con-
templationem, quæ in Prophetiarum historia
continetur; nullum certe, quod mysterio re-
demptionis nostræ explicando felicius inserviat,
aut aditum ad augusta Dei consilia, quantum fas
est mortali, introspectiunda faciliorem præbeat.
Nam & ipsos Prophetas sacros hac in parte super-
gredimur; ipsi, qui partem aliquam viderunt, uni-
versa "ea desiderarunt videre, quæ vos videtis,
" & tamen non viderunt."